

Bok om psykisk helse engasjerer

Anne Gretland (red.):

Den relasjonelle kroppen. Fysioterapi i psykisk helsearbeid

Fagbokforlaget 2007

229 sider

Pris kr. 325,-

ISBN: 978-82-7674-620-4

Utgangspunkt for boken var et prosjekt for å få frem erfaringskunnskap om fysioterapi som behandlings-tilbud til pasienter med psykiske lidelser. Boken får frem erfaringskunnskap ved hjelp av praksiseksempler i etterkant av en tett pakket teoretisk del.

Teoridelen ser på fenomenologi og kroppsforståelse, utviklingspsykologi og samfunnsteorier, samt biologiforskning i de fire første kapitlene. Teorikapitlene er verdifulle ved at de samler mange av de retninger som kan styrke og forklare vår praksis. Men delen er samtidig vanskelig og tung å lese. Mange kan nok med fordel lese praksisdelen først, så teoridelen, for så å se praksisdelen på ny – denne gang med noe mer teoretisk ballast.

Teorigrunnlaget i boken favner bredt. Det spenner fra manuellterapeut Ruth Randi Ellingsens funksjon og smerte, via fenomenologiens Merleau-Ponty og til psykologiske og psykiatriske verker. Det er også plass til filosofi, samfunnsfaglig teori, pedagogikk og sosialfilosofi. Og selvsagt har hun med klassiske kilder innen psykomotorikk.

I litteraturlisten finnes en tredjedel av pensum til videreutdanningen i psykiatrisk og psykosomatisk fysioterapi i Tromsø, og boken er pensum på psykomotorikkutdannelsen i Oslo. Verket skaper lyst til å lese mer om emnene psykomotorikkens tradisjon og de nevnte teoretiske klassikerne.

Teoridelen skal primært gi innsikt i kroppen som uttryksfelt, det vil si kroppen som formidler av en historie og et budskap. Denne teoretiske ballasten hjelper oss å åpne for samtaler om kroppslige her-og-nå reaksjoner, slike som er så relevante i praksis. Forståelse av både relasjons-, intersubjektivitets- og deltakerbegrepet kan gi den trygghet som trengs for åpne samtaler mellom mennesker.

Litteraturlisten er imponerende. Den skjennes bare litt av unøyaktigheter. Eksempelvis kunne Skjervheims bok «Objektivisme og studiet av mennesket», som er så essensiell, med fordel fått samme årstall i tekst og litteraturliste. Når en likevel ikke nevner sidetallene en henter kunnskapen fra, er nok slike småting uvesentlige. Det er en imponerende mengde god litteratur forfatteren trekker inn i fysioterapifaget, så for en bokorm er boken et funn.

Flere burde for eksempel lese om intersubjektivitet hos Stern og om dens viktighet for læring og «overskridelse» av Østerberg. Likevel, noen steder opplever jeg bokens teoridel for tett pakket, og her kan en nok med fordel heller lese originalverkene.

Begrepet relasjonell er sentralt i boken. Det gjenspeiler nok både fokus på samhandling mellom pasient og terapeut samt pasientens samhandling med egen kropp. Begrepet er dermed mangefasettert som en metafor. Forfatteren anbefaler oss også å benytte metaforer i terapien. I tillegg kan begrepet relasjonell henviser til den «Den relasjonelle psyko-analysen», inspirert av familiepsykologi og psykologiske utviklingsteorier.

I hoveddelen med praksiseksempler får en se ulike måter å møte individer på som gir god innsikt i mål, prinsipper og muligheter med fysioterapi.

I praksisdelen ønsker fysioterapeuten å balansere fleksibilitet og stabilitet som muliggjør endring i aktuelle bevegelsesmønster. Oppsummert vil samtaler innen psykomotorisk og psykosomatisk samhandling kunne knyttes til: «enkle erfaringsnære begreper om egen kropp, emosjonelle inntoner til og kontekstualiseringer av kroppslige reaksjoner og være måter her og nå, livshistorie med fokus på sentral livshendelser og tema, alminneliggjøring og generalisering.»

Praksiseksemplene bør leses av mange. De har utdrag fra samtale mellom pasient og terapeut kombinert med gode beskrivelser av interessante observasjoner. Vi ser igjen de relasjonelle perspektivene fra teorien i praksiseksemplene. I tillegg synes jeg også noen steder å gjenkjenne en familiepsykologitradisjon som vektlegger å stimulere gode løsningsmønstre, såkalt Solution-Focused Brief Therapy. At en veksler mellom metoder er bra såfremt en kan koble teori med tilhørende praksiseksempler.

Anne Gretlands bok med teoretisk forankring og praksishistorier viser at fysioterapi kan ha fokus på deltagelse, relasjon, samhandling og helhet. Det kan gjøres ved å integrere fenomenologisk kroppsforståelse med biomedisinske synspunkter. Boken viser innsikt som gjør den god både for studenter og de med mye erfaring. Boken tilfører nyere relasjonskunnskap som er viktig i fysioterapeutisk samhandling. Men den bør nok leses flere ganger, fordi stoffet er krevende. Ettersom de gode praksisfortellingene er sett med så brede teoretiske briller, dokumenterer boken fysioterapiens virkeområder og behandlingsforståelse på en god måte.

Bernt Halvorsen
Manuellterapeut, Oslo

Referanser

1. Steihaug S. Den fenomenologiske kroppen i psykisk helsearbeid. Tidsskr Nor Legeforen 2007; 127: 2852-3. Tilgjengelig på: www.tidsskriftet.no/?seks_id=1610243.
2. Sjølie AM. En fenomenologisk kropp fri fra evidensbaserte relasjoner? Fysioterapeuten 2008; 2: 23.